

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Thinking Styles. Recoletos Multidisciplinary Research Journal. Vol. 10(2). P. 1–17. <https://doi.org/10.32871/rmrj2210.02.04>.

2. Pedraja-Rejas, L., & Rodríguez Cisterna, C. (2023). Desarrollo de habilidades del pensamiento crítico en educación universitaria: Una revisión sistemática. Revista De Ciencias Sociales. Vol. 29(3). P. 494-516. <https://doi.org/10.31876/rcs.v29i3.40733>.

3. Wolcott, S. K., & Sargent, M. J. (2021). Critical thinking in accounting education: status and call to action. Journal of Accounting Education. Vol. 56. <https://doi.org/10.1016/j.jaccedu.2021.100731>.

МАГОПЕЦЬ Сергій Олександрович

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

У сучасних умовах розвитку сфери автомобільного транспорту, що характеризується ускладненням технічних систем, підвищенням вимог до безпеки та ефективності їх функціонування, зростає значення якісної професійної підготовки фахівців. Традиційні підходи до навчання, орієнтовані переважно на відтворення знань, виявляються недостатніми в умовах швидких технологічних змін, невизначеності та зростаючих інформаційних потоків.

Сучасний фахівець у сфері автомобільного транспорту повинен не лише володіти ґрунтовними технічними знаннями, а й бути здатним до їх критичного осмислення, аналізу складних професійних ситуацій та прийняття обґрунтованих рішень. Актуальність формування критичного мислення посилюється в умовах цифровізації, яка супроводжується впровадженням інтелектуальних транспортних систем, сучасних засобів діагностики та автоматизованих систем обробки даних. За таких умов зростає роль здатності майбутніх фахівців працювати з великими обсягами інформації, оцінювати її достовірність, виявляти ризики та приймати рішення на основі комплексного аналізу.

У цьому контексті критичне мислення в академічному середовищі виступає як фундаментальна основа підготовки фахівців автомобільного транспорту, здатних ефективно діяти в умовах сучасних технологічних і професійних викликів.

Узагальнення положень спеціалізованих джерел [1; 2] дозволяє визначити критичне мислення у підготовці фахівців автомобільного транспорту як здатність до системного аналізу технічних, експлуатаційних і організаційних даних для обґрунтованого прийняття професійних рішень. Його формування в академічному середовищі передбачає розвиток умінь інтерпретувати отримані

дані, оцінювати їх достовірність, виявляти суперечності та визначати можливі ризики у процесі функціонування транспортних систем.

У практичному вимірі означена здатність проявляється у виконанні комплексного аналізу технічного стану транспортного засобу. Йдеться не лише про фіксацію несправності або зчитування діагностичних кодів, а про вміння інтегрувати різні джерела інформації: результати комп'ютерної діагностики, параметри роботи вузлів і агрегатів, умови експлуатації, зауваження водія та дані попереднього технічного обслуговування.

Наприклад, при виявленні нестабільної роботи двигуна майбутній фахівець не повинен обмежуватися припущенням про одну очевидну причину. Така несправність може бути зумовлена комплексом факторів, зокрема якістю пального, станом паливної системи, роботою датчиків, системою запалювання або порушенням режимів експлуатації. У цьому випадку аналітичний підхід передбачає послідовну перевірку гіпотез, зіставлення діагностичних ознак, відбір найбільш імовірних причин та обґрунтування оптимального технічного рішення.

Аналогічний підхід застосовується під час оцінювання стану гальмівної системи, де помилка у висновках може мати критичні наслідки для безпеки руху. Зокрема, збільшення гальмівного шляху може бути наслідком зношення колодок, несправності гідравлічної системи, порушення роботи електронних систем або невідповідного стану шин. У такому разі важливо не лише зафіксувати відхилення, а й визначити сукупність чинників, що його спричинили.

Таким чином, незалежно від конкретного об'єкта діагностики, критичне мислення забезпечує системний підхід до аналізу технічного стану транспортних засобів, що ґрунтується на встановленні причинно-наслідкових зв'язків та врахуванні експлуатаційного контексту.

Зазначені особливості прояву критичного мислення у професійній діяльності зумовлюють необхідність його цілеспрямованого формування в освітньому процесі. Така інтеграція має здійснюватися системно, через зміст навчальних дисциплін, форми практичної підготовки, методи оцінювання та організацію самостійної роботи здобувачів.

Ефективним інструментом реалізації цього підходу є проблемно-орієнтоване навчання, яке передбачає розв'язання професійних завдань без однозначного алгоритму дій. Зокрема, здобувачам можуть пропонуватися ситуації, пов'язані із з'ясуванням причин передчасного зносу вузлів автомобіля, де необхідно проаналізувати умови експлуатації, режим навантаження, якість обслуговування та попередню історію ремонту. Такий аналіз має бути спрямований не лише на виявлення окремих факторів, а й на встановлення причинно-наслідкових зв'язків між умовами експлуатації та технічним станом вузлів. Це дозволяє обґрунтувати найбільш доцільні рішення щодо їх ремонту або заміни з урахуванням ресурсу, економічної ефективності та безпеки

подальшої експлуатації. Крім того, подібні навчальні ситуації формують здатність до комплексного оцінювання технічних проблем, коли рішення приймається на основі зіставлення кількох альтернативних варіантів.

Важливу роль відіграє кейс-метод, що забезпечує наближення освітнього процесу до реальних умов професійної діяльності. Аналіз кейсів формує здатність працювати з неповною інформацією та приймати рішення з урахуванням технічних, економічних і безпекових факторів. Наприклад, вибір між ремонтом і заміною агрегату передбачає оцінювання його ресурсу, вартості робіт, тривалості простою та потенційних ризиків.

Додаткові можливості для розвитку аналітичного мислення створюють практико-орієнтовані завдання, зокрема порівняння різних стратегій технічного обслуговування: планово-попереджувальної, діагностичної та ризик-орієнтованої. Це сприяє усвідомленню того, що технічні рішення мають враховувати не лише поточний стан транспортного засобу, а й прогнозовані умови його експлуатації.

В умовах цифровізації важливими інструментами розвитку критичного мислення є цифрові симулятори та програмні засоби моделювання, які дозволяють аналізувати різні режими експлуатації транспортних засобів та оцінювати наслідки прийнятих рішень. Водночас, використання цифрових технологій потребує здатності критично оцінювати результати їх функціонування, оскільки можливі похибки сенсорних систем, обмеження алгоритмів обробки даних або некоректна інтерпретація результатів можуть призводити до помилкових діагностичних висновків. У цьому контексті критичне мислення забезпечує здатність перевіряти достовірність отриманої інформації та уникати безумовної довіри автоматизованим системам.

Таким чином, критичне мислення у підготовці фахівців автомобільного транспорту виступає як інтегруючий елемент між теоретичною підготовкою та практичною діяльністю, забезпечуючи здатність до комплексного аналізу, обґрунтування рішень і ефективної професійної діяльності в умовах сучасних технологічних викликів.

Список використаних джерел:

1. Facione P. A. Critical Thinking: What It Is and Why It Counts. Insight Assessment. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/251303244_Critical_Thinking_What_It_Is_and_Why_It_Counts/citations
2. Жумбей М.М., Руснак Л.М., Лагодич Т.С. Формування критичного мислення у студентів закладів вищої освіти. Академічні студії. Серія «Педагогіка». Вип. 4. 2024 С. 17 – 22. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.4.3> .

critical thinking of education seekers in the process of learning a foreign language	Формування критичного мислення здобувачів освіти у процесі навчання іноземної мови	
Svitlana Lazarenko TBLT as an effective approach to teaching students how to translate English-language legal terminology	Лазаренко Світлана TBLT як ефективний підхід до навчання студентів перекладу англomовної юридично спрямованої термінології	207
Oleksandr Leonov Formation of critical thinking in the conditions of cognitive influence of the latest technologies	Леонов Олександр Формування критичного мислення в умовах когнітивного впливу новітніх технологій	209
Alla Lisohor Critical thinking as a meta-competence in design education: the role of project-based learning (pbl)	Лісогор Алла Критичне мислення як метакомпетентність в освіті з дизайну: роль проектного навчання (pbl)	211
Iryna Lopatynska Developing critical thinking while learning a foreign language for professional guidance	Лопатинська Ірина Формування критичного мислення під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням	214
Liubov Luchkina-Zahorodnia Formation of critical thinking during the study of language courses by students of pedagogical institutions of higher education	Лучкіна-Загородня Любов Формування критичного мислення під час вивчення мовних курсів студентами педагогічних закладів вищої освіти	218
Olena Mahopets Integration of critical thinking approaches into the educational process of preparing applicants for the specialty "accounting and taxation"	Магопець Олена Інтеграція підходів критичного мислення в освітній процес підготовки здобувачів за спеціальністю «облік і оподаткування»	220
Serhii Mahopets Critical thinking in an academic environment as the basis for professional training of road transport specialists	Магопець Сергій Критичне мислення в академічному середовищі як основа професійної підготовки фахівців автомобільного транспорту	223